

Анастасія Костенко,

студентка 5 курсу факультету дошкільної,
спеціальної та соціальної освіти

Наук.керівник: С.Г. Улюкаєв, к.п.н.,
доцент (БДПУ)

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

На сучасному етапі розвитку державної політики, що до дітей з особливими освітніми потребами, в Україні формується нова філософія, вдосконалюється нормативно правова база у відповідності до міжнародних домовленостей у сфері прав людини, реалізуються та поширюються моделі інклюзивного навчання дітей у дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладах.

Відповідно до Національної стратегії розвитку вітчизняної освіти в Україні на період до 2021 року одним з пріоритетних напрямків її модернізації є забезпечення розробки практичного впровадження у навчально-виховні заклади ефективної системи інклюзивної освіти. Зазначений процес передбачає максимальне урахування індивідуально-психологічних особливостей кожної особистості та створення сприятливих умов для її повноцінного розвитку.

Проблему інклюзивної освіти, її загальнотеоретичні та організаційно-педагогічні аспекти, розглянуто у наукових роботах вітчизняних та зарубіжних фахівців. Так, проблемою правового статусу дітей з обмеженими можливостями здоров'я у сфері сучасної освіти займаються М.О. Супрун, Н.А. Теплова; питання психологічної готовності дітей з психофізичними порушеннями та їх здорових однолітків до спільного навчання розглядають Є.Є. Дмитрієва, М.Н. Назарова, Т.О. Соловійова та інші; особливості психолого-педагогічного супроводу в умовах інклюзії розглядають у своїх працях С.П. Миронова, С.В. Сорокумова; проблемами формування міжособистісних стосунків в інклюзивних групах займаються Ю.А. Ільїна, Н.Ю. Белова.

Метою статті є проведення аналізу нормативно-правовою документації, визначення актуальних проблем соціалізації особистостей з обмеженими можливостями здоров'я, навчання та виховання дітей в інклюзивному середовищі.

Інклюзивне навчання тісно пов'язано з дотриманням і захистом основоположних прав і свобод людини, що містяться в основних міжнародних конвенціях та інших документах ООН – провідної організації, що займається питаннями захисту прав людини.

Найбільш фундаментальним утіленням прав людини на міжнародному рівні стала загальна Декларація ООН про права людини, що була прийнята 10 грудня 1948 р. Цією декларацією визначено рівність прав всіх людей без винятку. Стаття 26 декларації зазначає що «кожна людина має право на освіту». Освіта повинна сприяти взаєморозумінню, терпимості та дружбі між всіма народами, расовими та релігійними групами.

Питання міжнародного регулювання прав дітей з інвалідністю окреслено у прийнятій у 1989 році Конвенції ООН про права дитини, яку

Україна ратифікувала постановою Верховної Ради України від 27 лютого 1991 року. Право всіх дітей без винятку на одержання освіти є ключовим положенням конвенції.

У березні 1990 року відбулася всесвітня конференція з питань освіти для всіх (м. Джомтьєн, Таїланд). Результатами роботи конференції стало розв'язання основних завдань, а саме:

- розширення діяльності із захисту й розвитку дітей дошкільного віку;

- універсалізація початкової освіти;
- покращення результатів навчання;
- розширення послуг базової освіти.

Шляхи реалізації права рівних можливостей на здобуття освіти людьми з інвалідністю та визнання інклюзивного навчального середовища в системі загальної освіти були визначені у Стандартних правилах забезпечення рівних можливостей для інвалідів, затверджених на 48 сесії Генеральної Асамблеї ООН. Стандартні правила забезпечують рівні можливості для інвалідів та здорових осіб та визначають інклюзивне навчання пріоритетною формою у здобутті освіти.

У 2000 році в Дакарі відбувся Всесвітній форум з питань освіти, на якому було наголошено, що освіта для всіх повинна враховувати потреби вразливих груп людей. Дакарська декларація наголосила на необхідність цілеспрямованих дій – забезпечення доступу до обов'язкової освіти.

Україна ратифікувала Конвенцію ООН (16.12.2009) про права людей з інвалідністю та факультативний протокол, що підтвердило обов'язки держави забезпечувати основні права та свободи всіх громадян, що потребують підтримки зі сторони держави.

Важливим, з точки зору особливостей організації інклюзивного навчання, є розроблений Міністерством освіти і науки молоді та спорту України у травні 2012 року інструктивно-методичний лист «Організація інклюзивного навчання в загальноосвітніх навчальних закладах». У цьому листі даються визначення понять: інклюзивне навчання, індивідуальна програма розвитку, адаптація, індивідуальний план індивідуальна програма.

Крім того необхідно зазначити наступні нормативно-правові документи, пов'язані з впровадженням інклюзивної освіти в Україні, а саме Укази Президента України, Постанови та розпорядження Кабінету Міністрів, Накази Міністерства освіти та науки України.

Їх метою було наголошення на важливості співпраці інклюзивних навчальних закладів із психолого-педагогічним консультуванням в навчальних закладах, організацію навчально-реабілітаційних центрів, створення банку даних про кількість дітей з особливими потребами, співпраця інклюзивних навчальних закладів з навчально-реабілітаційними центрами.

Таким чином, за умов визначення суті інклюзивного навчання в закладах освіти та соціалізації дітей, доцільно направити зусилля на вирішення наступних завдань: визначити цільову потребу інклюзивного навчання в умовах закладів освіти та розробити програми соціалізації дітей інклюзивних груп.

ЛІТЕРАТУРА

1. Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття). – К.: Райдуга, 1994. – 61с.
2. Закон України «Про загальну середню освіту» // Відомості Верховної Ради, 1999, №28, – с. 230-235

Анастасія Лебедєва,

Здобувач II рівня вищої освіти факультету дошкільної,
спеціальної та соціальної освіти

Наук. керівник **Н.М. Захарова**, к.пед.н., доцент (БДПУ)

СОЦІАЛЬНА ІНТЕГРАЦІЯ ДІТЕЙ

З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ РЕСУРСАМИ ЛЕКОТЕКИ

Актуальність: Ратифікувавши основні міжнародні правові документи (Декларація ООН про права людини, Про права інвалідів, Конвенції ООН про права дитини), Україна взяла на себе зобов'язання щодо дотримання загальнолюдських прав, зокрема щодо здобуття якісної освіти дітьми з особливими освітніми потребами. Актуальність цього питання засвідчує існування категорії дітей з обмеженими функціональними можливостями, тільки незначна частина з яких інтегровані до закладів освіти. Таким чином, всебічна підтримка дитини, визнання її потенціалу та задоволення індивідуальних потреб – актуальне завдання сучасної державної політики. Однією з важливих умов, необхідних для його вирішення та успішної соціалізації дітей, ми вважаємо, є **праймінг** – попереднє навчання необхідним навичкам, які знадобляться дитині при спілкуванні з ровесниками або в навчанні, що реалізується через організацію служб ранньої допомоги, спрямованих на розвиток комплексу необхідних соціальних навичок для інтеграції в соціум та формування первинних основ всебічного розвитку особистості дитини.

Ступінь досліджуваності проблеми: Проблема життєдіяльності дітей з функціональними обмеженнями є предметом дослідження фахівців багатьох наукових галузей. Соціологи, психологи, медики, спеціалісти з соціальної роботи та соціальної педагогіки у своїх дослідженнях розкривають різні аспекти цього процесу. І. Зверєва розглядала складнощі процесу інтеграції та соціалізації дітей з особливостями розвитку; А. Капська пропонує технології роботи з даною категорією; Н. Захарова – особливості впровадження інклюзивної освіти в систему дошкільної освіти.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати, розробити та апробувати соціально-педагогічну програму «Розвивайко» з формування у дітей комплексу первинних соціальних навичок інтеграції в соціум в межах лекотеки на базі Бердянського соціально-реабілітаційного центру «Турбота».

Методи: теоретичний аналіз наукових джерел, Інтернет-ресурсів, спостереження, бесіда, аналіз практичної діяльності, педагогічний експеримент, традиційні та інтерактивні методи соціальної реабілітації (хайскоуп, son-rise, floortime), узагальнення.

Сутність дослідження: На сучасному етапі становлення інклюзивної освіти, що потребує відповідей на соціальні запити сьогодення